

JYSKYJEN PÄÄRAKENNUS

SEMINAARIAIKA 1863–1934

1

Suomen ensimmäinen opettajaseminaari perustettiin Jyväskylään vuonna 1863. Seminaarin uusrenessanssityyliset tiilirakennukset suunnitteli Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehti Constantin Kiseleff, ja ne rakennettiin vuosina 1879–1883. Miesosaston ja samalla koko seminaarin päärakennus (nykyinen S-rakennus) otettiin käyttöön vuonna 1883.

Päärakennukseen sijoitettiin opetussalit miesseminaariluokille, teknisen käsityön tilat sekä merkittävimpänä tilana juhlasali. Juhlasalia käytettiin myös rukous- ja voimistelusalina sekä musiikki- ja harrastustoimintojen tilana. Se oli myös koko Jyväskylän merkittävin juhlahuoneisto ennen kunnallistalon valmistumista vuonna 1899.

Seminaarin opiskelijat ja henkilökunta muodostivat yhteisön, jonka jäsenistä suuri osa myös asui seminaarin alueella. Miesopiskelijoiden asuinhuoneet sijaitsivat nykyisessä F-rakennuksessa, jota tuolloin kutsuttiin Kilistiikaksi lehtori Kiljanderin mukaan. Naiset asuivat nykyisessä D-rakennuksessa, ja heidän opetustilansa ja tyttöharjoituskoulunsa sijaitsivat H-rakennuksessa. Seminaarin johtaja asui nykyisessä Oppiossa, jossa oli myös miesopiskelijoiden asuinhuoneita. Alueella oli lisäksi useita puita talousrakennuksia.

1900-luvun alussa S-rakennuksessa tehtiin ensimmäiset suuret muutokset. Tuolloin suoritettiin tilanjaollisia muutoksia ja asennettiin sähkö- ja vesijohtoja. Miesten käsityön opetus siirtyi vuonna 1905 valmistuneeseen Villa Ranaan ja S-rakennukseen sijoitettiin poikaharjoituskoulun ja musiikin opetuksen tiloja.

2

3

4

5

6

7

1. Seminaarirakennukset olivat kaupunkikuvallisesti merkittäviä puutalovaltaisessa Jyväskylässä. Sanottiinkin, että "korkeat tiiliset seminaarirakennukset loistivat kuin Akropolis Ateenassa".

2. Seminaarin orkesteri juhlasalissa vuonna 1927, johtajana orkesterin perustaja livari Koskimies. Salin urut ovat Koskimiehen rakentamat. Ne pystytettiin paikoilleen hänen kuolemansa jälkeen 1930-luvulla.

3. Juhlasalin käyttöön liittyi runsaasti juhlaperinteitä. Vuonna 1884 Onnia Durchman-Kokko kirjoitti kirjeessään sisarelleen: "Miespuolella oli tavallisuuden mukaan joulukuusi ja siellä oli opettajat ja oppilaat. Et usko kuinka juhlasali näytti kauniille, kun ulkoa katsoi; se oli kuin liekissä koko rakennus. Siellä juotiin teetä ja laulettiin." Kuva on harjoituskoulun joulujuhlalta vuodelta 1936.

4. Seminaarilaisten voimistelujoukkue juhlasalissa 1920-luvun alussa.

5. Harjoituskoululaisia veistotunnilla. Veistosali on 1960-luvun alusta lähtien toiminut yliopiston museon näyttelytilana.

6. Seminaarin miesopiskelijat olivat vastuussa rakennusten lämmittämisestä. Halonhakuun jyske kantautui myös lyseolaisten korviin ja nämä alkoivat kutsua seminaarilaisia "jyskyiksi". Myöhemmin jyskyt omaksuivat nimen omaan käyttöönsä. Kuva on vuodelta 1923. Taustalla S-rakennus.

7. Vastavalmistuneet opettajattaret S-rakennuksen edessä 1920-luvulla.

MODERNISMIN AALTO

KASVATUSOPILLISEN KORKEAKOULUN AIKA 1934–1966

1

Alvar Aallon rakennusten valmistuminen 1950-luvulla vaikutti S-rakennuksen asemaan. Uuden päärakennuksen valmistuttua S-rakennusta alettiin kutsua vanhaksi juhlasali-rakennukseksi. Harjoituskoulu sai oman rakennuksensa ja opiskelijat uuden asuntolan (nykyinen P-rakennus).

1960-luvun alussa vanhat seminaarirakennukset peruskorjattiin. Korjauksen yhteydessä S-rakennukseen tehtiin tilat kasvatusopillisen korkeakoulun museolle, joka siirtyi uusiin tiloihinsa Villa Ranasta. Muutoin rakennus säilyi opetus-käytössä.

Museo siirrettiin senioriyhdistys Jyskyjen myötävaikutuksella Seminariumiin. Kokoelmat haluttiin asettaa esille seminaarin entiseen päärakennukseen, jossa ne kertovat suomalaisen opettajankoulutuksen historiasta.

Peruskorjauksessa rakennuksen ulkoarkkitehtuuri säilyi uusrenessanssiasussa, mutta sisätilojen ilme muuttui huomattavasti. Lattiat pinnoitettiin muovilaatoilla ja sisäkatot peitettiin levyillä. Seinät maalattiin valkoisella lateksilla ja peiliovet korvattiin laakaovilla. Tällä hetkellä S-rakennus on ainoa seminaarirakennuksista, joka on vielä 1960-luvun peruskorjausten jälkeisessä asussa.

2

3

VÄITTELYÄ JA MUSEOTYÖTÄ YLIOPISTOAIKA 1966–

Yliopistoaikana S-rakennuksen käyttö on säilynyt melko lailla ennallaan. Museon näyttelytilojen lisäksi rakennuksessa on neljä yliopiston yhteisessä käytössä olevaa luentosalia, joissa järjestetään luentoja, tenttejä ja juhlasalissa myös väitöstilaisuuksia. Museon työtilat ja kuva-arkisto muuttivat syksyllä 2006 peruskorjattuun G-rakennukseen, entiseen henkilökunnan asuinrakennukseen. Nykyisen nimensä *Seminarium* rakennus sai 1980-luvun alussa. Kaikki Kiseleffin rakennukset saivat uudet nimet Arto Sipisen 1970-luvulla vanhalle kampus-alueelle valmistuneiden rakennusten nimeämisen myötä.

Arkipäivän näkökulmasta S-rakennuksen merkitys on vähentynyt uusien opiskelu- ja työympäristöjen myötä. Toisaalta rakennus on saanut uusia merkityksiä, kun sen kulttuurihistoriallinen arvo on tullut ajan myötä paremmin tiedostetuksi. Rakennus on Suomen ensimmäisen opettajaseminaarin päärakennus, ja yliopiston museolla on hallussaan siihen liittyvä laaja ja ainutlaatuinen kokoelma.

4

5

6

1. Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan juhla-kokous vuonna 1964. Rehtori Aarni Penttilä puhuu tilaisuudessa vihityille kunniatohtoreille.

2. Opettajainhuone II kerroksessa modernisoinnin jäl-keen.

3. Vappuhumua juhlasalissa vuonna 1945.

4. Aallon uusi päärakennus jätti vanhat seminaariraken-nukset pois huomion keskipisteestä. Kuva vuodelta 1976.

5. Ulla Lehtisen väitöstilaisuus juhlasalissa vuonna 1986.

6. Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekun-nan promootiotanssiaiset juhlasalissa vuonna 1982.

PALUU TULEVAISUUTEEN

SEMINARIUM-RAKENNUKSEN RESTAUROINTIHANKE

1

Seminarium-rakennuksen restaurointihankkeen tavoitteena on säilyttää rakennus opetus- ja juhlaikässä. Suunnitelman mukaan opetustilojen määrä säilyy ennallaan. Museon perus- ja vaihtuvien näyttelyiden tilojen lisäksi Seminariumiin tulee tilat Tissarin taidekokoelmalle. Näyttelyt hajautetaan koko rakennukseen, myös käytäville. Osaa näyttelytiloista voidaan käyttää myös opetustiloina. Museon työ- ja toimistotilat samoin kuin museologian opetus- ja tutkimustoiminta ovat siirtyneet G-rakennukseen.

Rakennuksen vaiheiden ja alkuperäisen asun selvittämiseksi S-rakennuksesta on tehty sekä kulttuurihistoriallista että rakennustutkimusta. Koska Seminarium-rakennus on suojeltu valtioneuvoston asetuksella, rakennuksesta tehtiin suunnittelun pohjaksi laaja rakennushistoriaselvitys: useita opinnäytteitä, väritutkimuksia sekä rakennetutkimuksia.

Tärkeimmät sisätilat palautetaan 1800-luvun lopun uusrenessanssiasuun. Erityistä huomiota kiinnitetään toisen kerroksen juhlasalin restaurointiin. Kolmas kerros on tarkoitettu 1960-luvun asuun.

Maalaustutkimusten mukaan sisätiloissa on käytetty tummia ruskean ja vihreän eri sävyjä ja geometrinen nauhojen muodostamia koristekuvioita. Haasteina korjauksen suunnittelussa tulevat olemaan talotekniikan uudistaminen ja rakennuksen saattaminen nykymääräysten mukaiseksi sopu- soinnussa palauttavan restauroinnin kanssa.

2

3

4

1. Seminaarilaisia I kerroksen laululuokassa (nyk. S120) 1920-luvulla. Rakennustutkimuksessa on otettu esiin seiniä kiertävä koristeaihe, joka ajoittuu vuodelle 1908 ja edustaa jugendia.

2. Alaslaskettu katto avattuna aiemmassa museon toimistossa. Näkyvissä alkuperäisen 1800-luvun katon ponttipaneelilaudoitusta ja nurkkalistaa.

3. Alkuperäisen maalausasun uusrenessanssityylinen koristemaalaukseen esiinotettu luentosalissa 203.

4. Alkuperäistä 1800-luvun uusrenessanssin kasvi-ornamenttia esiinotettu juhlasalin parvea kannattavasta konsolista.

5. Pariisin vuoden 1900 maailmannäyttelyä varten tehty Jyväskylän seminaarin päärakennusta esittelevä näyttelytaulu. Tekijä on mahdollisesti seminaarin piirustuksen, maantieteen ja käsityön lehtori, arkkitehti Yrjö Blomstedt.

5